

Voortoets en Passende Beoordeling Structuurvisie Maasdriel

Toetsing aan Natura 2000 Uiterwaarden Waal (68)

projectnr. 189712
revisie 01
29 maart 2011

Auteur(s)

G.-W. van der Wijk
L.J.G. Koks

Opdrachtgever

Gemeente Maasdriel
Postbus 10000
5330 GA Kerkdriel

datum vrijgave

29 maart 2011

beschrijving revisie 01

definitief

goedkeuring

L. Koks

vrijgave

H.W. Lindeboom

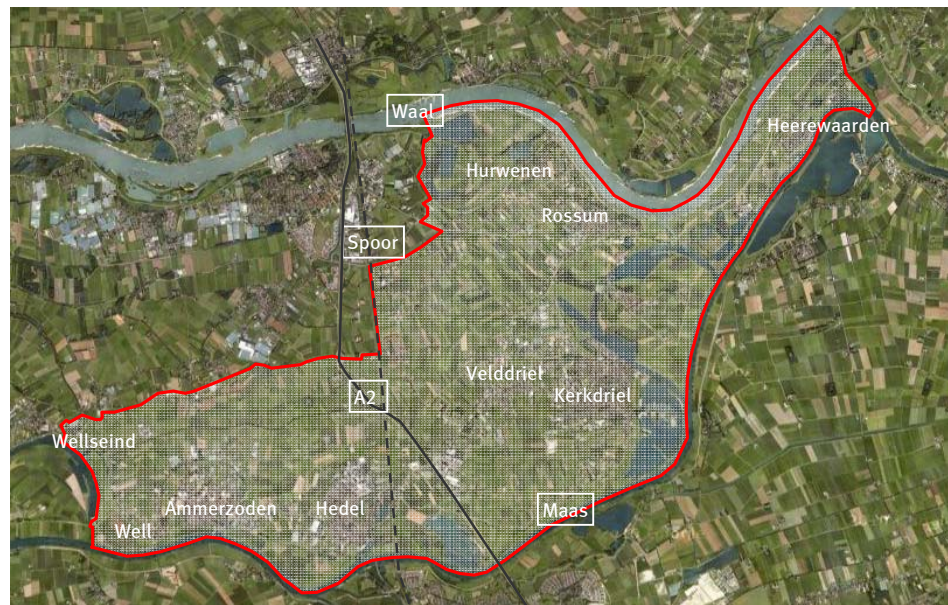
	Inhoud	Blz.
1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Projectomschrijving	4
1.3	Leeswijzer	6
2	Toetsingskader	7
2.1	Regelgeving Natura 2000	7
2.2	Gefaseerde toetsing Natura 2000-gebieden	9
3	Voortoets	13
3.1	Inleiding	13
3.2	Algemene uitgangspunten	13
3.3	Te bepalen effecten	14
3.4	Stikstofdepositie	16
3.4.1	<i>Achtergronddepositie</i>	17
3.4.2	<i>Bijdragen ontwikkelingen</i>	18
3.5	Conclusie Voortoets	19
4	Passende beoordeling	21
4.1	Ecologisch beoordeling	21
4.2	Berekening stikstofdepositie	22
4.2.1	<i>Bedrijvigheid</i>	22
4.2.2	<i>Glastuinbouw</i>	23
4.2.3	<i>Bijdrage relevante wegen</i>	23
4.3	Gebiedsbeschrijving en instandhoudingsdoelen	24
4.3.1	<i>Toetsingsmethodiek</i>	26
4.3.2	<i>Berekeningsresultaten</i>	26
4.3.3	<i>Beoordeling op significante gevolgen</i>	27
5	Conclusies	29
	Bijlage 1: Toelichting toetsingskader	31
	Bijlage 2: Berekeningsresultaten stikstofdepositie	35

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

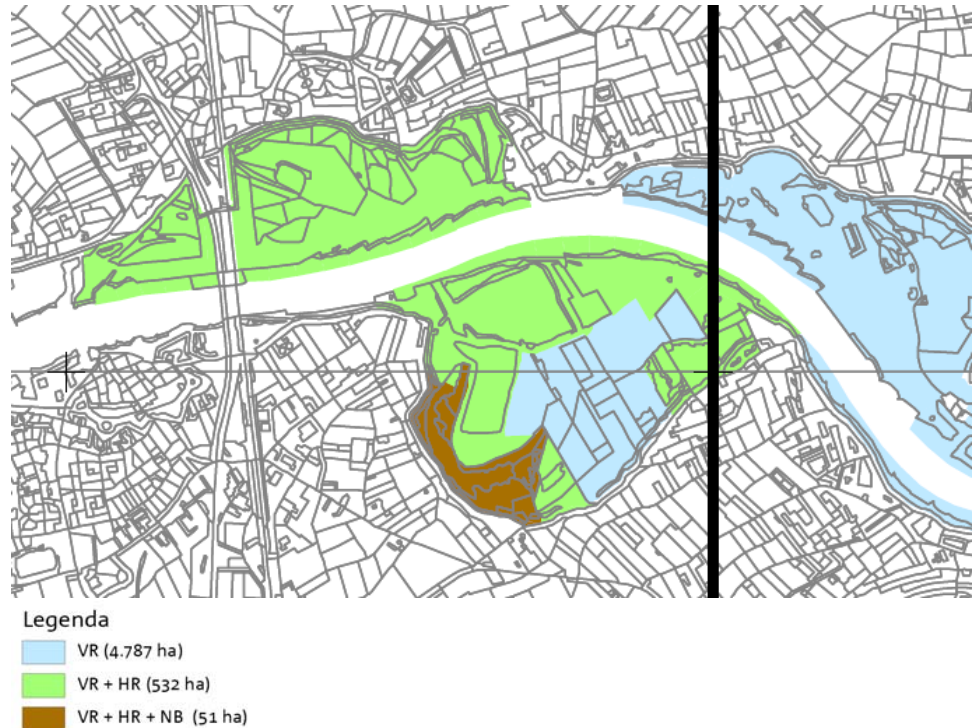
De gemeente actualiseert de structuurvisie MaasdrielPlus 2004-2015. Deze structuurvisie is op diverse vlakken aan actualisering, maar ook aan uitwerking toe. Na de vaststelling van de visie in 2004 hebben zich diverse ontwikkelingen voorgedaan, die het noodzakelijk maken om de visie bij te stellen. In de nieuwe structuurvisie worden nieuwe ontwikkelingen en (sectoraal) beleid verwerkt. Daarnaast wordt met de nieuwe structuurvisie voldaan aan de verplichting uit de Wet ruimtelijke ordening (Wro) voor een actuele structuurvisie voor het gemeentelijk grondgebied. In het kader van de structuurvisie wordt door Oranjewoud een plan-MER opgesteld.

Figuur 1.1: Plangebied gemeente Maasdriel (bron ondergrond: Google maps, 2010)

Ten noorden van de gemeente stroomt de Waal. De uiterwaarden van de Waal zijn (gedeeltelijk) aangewezen als Natura 2000-gebied (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden), zie figuur 1.2. Het gaat dan om de Rijswaard ten noorden van de Waal en de Kil van Hurwenen aan de zuidkant van de Waal. Vanuit de Commissie m.e.r. is gevraagd om inzicht te geven in de effecten van de voorgenomen ontwikkelingen op het Natura 2000-gebied. Onderliggend rapport gaat hier op in.

Het doel van dit onderzoek is het toetsen van de structuurvisie Maasdriel op mogelijke effecten op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal.

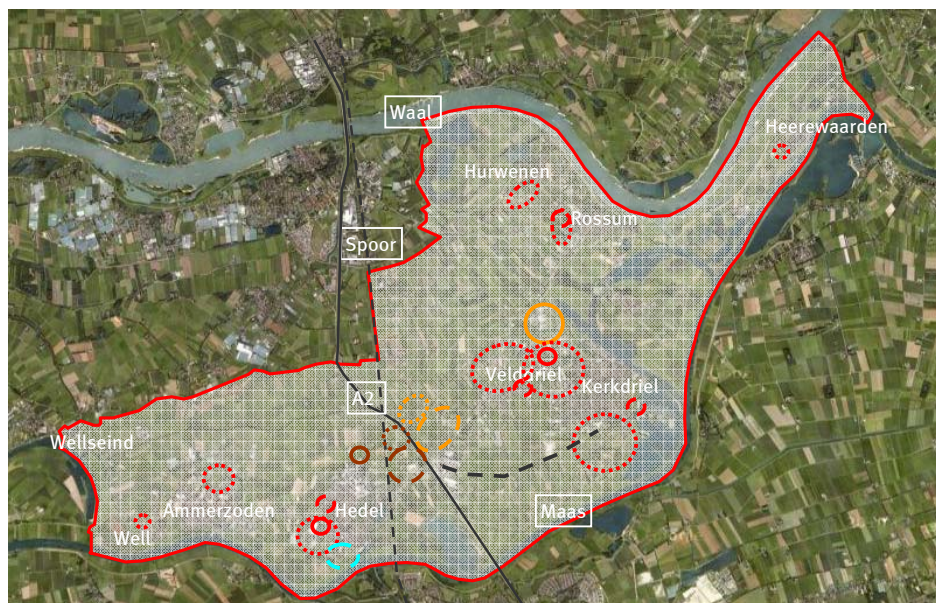
Figuur 1.2: Overzicht ligging Vogel- en Habitatrichtlijngebieden Rijswaard (ten noorden Waal) en Kil van Hurwenen (ten zuiden Waal)

1.2 Projectomschrijving

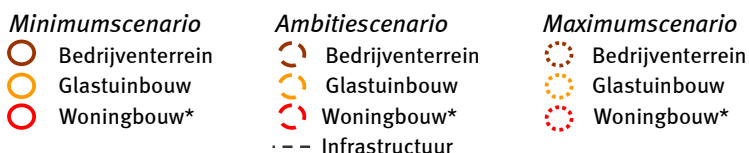
De structuurvisie voor gemeente Maasdriel gaat in op de voorgenomen ontwikkelingen binnen de gemeente voor de periode tot 2020 en 2030. Als onderdeel van de structuurvisie worden o.a. gebieden aangewezen voor (zie figuur 1.3):

- bedrijventerreinontwikkeling;
- glastuinbouw/paddenstoelenteelt;
- woningbouw;
- nieuwe ontsluitingsweg Kerkdriel (Zandmerenroute).

Voor de drie thema's bedrijventerrein, glastuinbouw/paddenstoelenteelt en woningbouw zijn in het plan-MER een minimum-, een ambitie- en een maximumscenario ontwikkeld (zie tabel 1.1). De plannen tot 2020 maken deel uit van het minimum en het ambitie scenario. Voor de ontwikkelingen na 2020 wordt een eerste aanzet gegeven in het maximumscenario. Over deze plannen en ontwikkelingen na 2020 moet nog nader studie of beleidsvorming plaatsvinden en derhalve is daar nog sprake van een bandbreedte. In deze voortoets wordt daarom in beginsel ingegaan op de effecten voor 2020 waarna kwalitatief een doorkijk wordt gegeven naar 2030.

Figuur 1.3: Locaties scenario's bedrijventerrein-, glastuinbouw- en woningbouwontwikkelingen (bron ondergrond: Google maps, 2010)

* De woningbouwontwikkelingen vinden verspreid door de gemeente plaats. In figuur 1.3 zijn alleen woningbouwprojecten > 100 woningen aangeduid.

Tabel 1.1 Scenario's thema's bedrijventerrein, glastuinbouw en woningbouw

Thema	Minimumscenario (uitvoeringsprojecten)	Ambitiescenario (uitwerkingsprojecten)	Maximumscenario (studie-/beleidsprojecten en ontwikkelingen in afweegbaar gebied)
Planhorizon	2010 - 2020		2020 - 2030
Bedrijventerrein	- Bedrijventerrein De Kampen-Noord (15 ha)	- Bedrijventerrein De Kampen-Noord (15 ha) - Bedrijventerrein De Winkels (40 ha)	- Bedrijventerrein De Kampen-Noord (15 ha) - Bedrijventerrein De Winkels (75 ha)
Glastuinbouw	- Herstructureringslocatie De Grote Ingh (60 ha)	- Herstructureringslocatie De Grote Ingh (60 ha) - Magneetlocatie Veilingweg (90 ha)	- Herstructureringslocatie De Grote Ingh (60 ha) - Magneetlocatie Veilingweg (meer dan 90 ha)
Woningbouw	- Woningbouwprojecten op locaties in/aan rand van kernen (ruim 600 woningen)	- Woningbouwprojecten op locaties in/aan rand van kernen (circa 1.500 woningen)	- Woningbouwprojecten op locaties in/aan rand van kernen (circa 1.500 woningen) - Woningbouwontwikkelingen aan rand van kernen (circa 1.500 woningen in afweegbaar gebied)

1.3 Leeswijzer

In het nu volgende hoofdstuk, hoofdstuk twee, wordt ingegaan op het toetsingskader. In hoofdstuk drie wordt ingegaan op de voortoets. In het vierde hoofdstuk vindt vervolgens de passende beoordeling plaats. Tot slot worden in hoofdstuk vijf de conclusies gepresenteerd.

Gefaseerde toetsing

Dit onderzoek bestaat uit een gefaseerde toetsing van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal (zie § 2.2). Vanwege de uitkomsten van de voortoets is aansluitend op de voortoets een Passende Beoordeling uitgevoerd.

Een voortoets bestaat uit een globale toets waarin wordt beoordeeld of als gevolg van een project sprake kan zijn van significante negatieve effecten op een Natura 2000-gebied.

In een Passende Beoordeling wordt beoordeeld of het project significante gevolgen kan hebben voor het betreffende Natura 2000-gebied.

2 Toetsingskader

2.1 Regelgeving Natura 2000

Kader van de instandhoudingsdoelstellingen

Ter uitvoering van de Vogel- en Habitatrichtlijn worden of zijn Natura 2000-gebieden door het ministerie van EL&I in de vorm van (Ontwerp-) Aanwijzingsbesluiten aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Vóór de aanwijzing als Natura 2000-gebied waren de meeste gebieden reeds aangewezen als Speciale Beschermingszone (SBZ) in het kader van de Europese Vogelrichtlijn of Habitatrichtlijn, of als Beschermd Natuurmonument (BN). Voor zover een Vogelrichtlijngebied of Beschermd Natuurmonument niet samenvalt met een Habitatrichtlijngebied blijft de betreffende aanwijzing als Vogelrichtlijngebied of Beschermd Natuurmonument voor dat deel in stand, inclusief de daarvoor relevante doelen en beschermde waarden. Voor zover wel sprake is van overlapping komt de huidige specifieke aanwijzing pas te vervallen, indien het gebied daadwerkelijk als Natura 2000-gebied is aangewezen met een definitief Aanwijzingsbesluit.

Instandhoudingsdoelstellingen en beheerplannen

In de (ontwerp-) Aanwijzingsbesluiten voor de Natura 2000-gebieden worden instandhoudingsdoelen geformuleerd voor de aanwezige habitats en soorten. Voor zover een Beschermd Natuurmonument zich binnen de begrenzing van een Natura 2000-gebied of Vogelrichtlijngebied bevindt en sprake is van een definitief Aanwijzingsbesluit, maken de beschermde waarden uit het oude Aanwijzingsbesluit van rechtswege deel uit van de instandhoudingsdoelstelling voor het Natura 2000-gebied (artikel 15a, tweede lid, Nbwet 1998).

Binnen 3 jaar na vaststelling van het Aanwijzingsbesluit voor het Natura 2000-gebied dient een beheerplan voor het gebied te worden opgesteld. In het plan worden de natuurdoelen (de zogenaamde instandhoudingsdoelen) uit de Aanwijzingsbesluiten geconcretiseerd en wordt beschreven welke beleids- en beheersmaatregelen nodig zijn om deze doelen te realiseren. Het plan geeft duidelijkheid aan beheerders, gebruikers en belanghebbenden over de vraag welke activiteiten in het gebied getoetst moeten worden en voor welke activiteiten geen vergunning nodig is. Het beheerplan is mede het toetsingskader voor de beoordeling op grond van artikel 19j.

Het referentiekader voor de voorliggende toetsing wordt gevormd door de meest actuele stand van zaken in de bovenbeschreven procedure rond aanwijzing van de Natura 2000-gebieden. De actuele stand van zaken voor Uiterwaarden Waal is weergegeven in Tabel 2.1.

Tabel 2.1 Beoordelingskader Nederlandse Natura 2000-gebieden (Bron: Regiebureau Natura, 2000)

Gebied	Naam	Aanwijzingsbesluit	Beheerplan
68	Uiterwaarden Waal	Ontwerp besluit, september 2008	Er is nog geen concept beschikbaar

Voor het Natura 2000-gebied Uiterwaarden van de Waal zijn de instandhoudingsdoelen in het Ontwerp-Aanwijzingsbesluit bekend. Daarnaast is het proces van het Beheerplan gestart, maar is nog geen vastgesteld Ontwerp-Beheerplan beschikbaar. De vaststelling van deze plannen wordt niet verwacht vóór de vaststelling van de structuurvisie voor Maasdriel. Daarmee dient voor Uiterwaarden van de Waal de toetsing primair plaats te vinden aan de instandhoudingsdoelen uit het ontwerp-aanwijzingsbesluit.

Consequenties Crisis- en Herstelwet

Per 31 maart 2010 is de Crisis- en Herstelwet (hierna: Chw) in werking getreden. De Chw behelst een aantal permanente wetswijzigingen, waaronder de wijzigingen in de Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) opgenomen in artikel 3.8 Chw (hoofdstuk 3). Deze wetswijzigingen gelden niet specifiek voor de gelimiteerde projectenlijst, maar voor alle projecten in het ruimtelijk domein en zijn bovendien structureel van aard. Aan de Nb-wet is onder meer een regeling toegevoegd met betrekking tot stikstofdepositie. De regeling is gericht op het terugdringen van de stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden. Het betreft allereerst een verplichting voor gedeputeerde staten of de Minister van EL&I om maatregelen te treffen om de verslechtering van een gebied vanwege stikstofdepositie te voorkomen (art. 19ke Nbw). Ten tweede, geïnspireerd in het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit, is de wetswijziging van artikel 19kg tot stand gekomen. Tot die maatregelen behoort het vaststellen van een programma waarin maatregelen die bijdragen aan de vermindering van de stikstofdepositie worden beschreven of genoemd (artikel 19kg en 19kh Chw). Op grond van dergelijke aanpassing dienen de verantwoordelijke ministers van EL&I en I&M in overeenstemming met de provincies de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) in relatie tot de Natura 2000 problematiek op te stellen (artikel 19kg). Deze aanpak is bedoeld om de reductie van de stikstofbijdrage in Natura 2000-gebieden te realiseren en tegelijkertijd economische ontwikkelingsruimte te creëren.

Een programma moet de maatregelen omvatten die bedoeld zijn om de stikstofdepositie te reduceren. Hierdoor kan milieugebruiksruimte (ontwikkelruimte) ontstaan voor nieuwe activiteiten. Het programma kan bovendien de ontwikkelingsruimte bepalen die door de maatregelen ontstaat en die toedelen aan handelingen in en buiten het Natura 2000-gebied.

Volgens artikel 19kg leden 2 en 3 is het niet noodzakelijk dat een beheerplan reeds vastgesteld is alvorens het programma wordt vastgesteld. Conform voornoemd artikel wordt gesteld dat opname van het door Gedeputeerde Staten van provincie Gelderland vastgesteld beheerplan in het PAS uitsluitend op voordracht van desbetreffende gedeputeerde staten geschiedt.

In artikel 19kh is de mogelijkheid opgenomen om onder voorwaarden ontwikkelruimte toe te delen aan activiteiten, die ontstaat op basis van de getroffen maatregelen ter reductie van de stikstofdepositie. Het programma wordt binnen twee jaar door de Ministers van EL&I en I&M vastgesteld.

Programmatische Aanpak Stikstof

Naast integratie van de beoordeling op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 voorziet de Chw in een specifieke paragraaf met 'Nadere regels met betrekking tot stikstofdepositie'. De werking van deze paragraaf beperkt zich tot Natura 2000-gebieden en heeft derhalve geen betrekking op Beschermd Natuurmonumenten. Voor de problematiek van stikstof in en rond Natura 2000-gebieden bereidt de Nederlandse regering ter uitvoering van deze paragraaf een Programmatische Aanpak Stikstof (hierna:

PAS) voor, die moet leiden tot een structurele verlaging van de stikstofbelasting in de kwetsbare natuurgebieden. De Chw voorziet daarbij in de mogelijkheid om - zo nodig na het uitvoeren van een Passende Beoordeling - specifieke projecten in het PAS op te nemen. Na vaststelling van het PAS zijn de daarin opgenomen projecten uitgezonderd van de vergunningplicht.

Met dit wettelijk voorgeschreven PAS wordt een belangrijke stap gezet om de huidige hoge achtergronddeposities tengevolge van een verscheidenheid aan bestaande bronnen te verminderen, zodanig dat de relevante instandhoudingsdoelstellingen op termijn worden gerealiseerd.

Op 28 juni 2010 is het Voorlopig Programma Stikstof (VPAS) gepubliceerd. Dit VPAS vormt de basis voor een verdere uitwerking van het PAS.

Wet- en regelgeving in voorbereiding

Het Ministerie van EL&I bereidt voorstellen voor om te komen tot meer eenduidigheid in de methodiek van effectbepaling van projecten op instandhoudingsdoelen in Natura 2000-gebieden. De Programmatische Aanpak Stikstof vormt het kader waarbinnen instrumentarium voor wet- en regelgeving wordt ontwikkeld.

De nieuwe regelgeving betreft onder meer de toe te passen rekenmodellen en vuistregels bij depositieberekeningen, de begrippen kritische depositiewaarde en significantie van natuureffecten, de relatie met ambities en termijnen voor het realiseren van instandhoudingsdoelen, en dergelijke.

2.2 Gefaseerde toetsing Natura 2000-gebieden

De Natuurbeschermingswet 1998 biedt de juridische basis voor de aanwijzing van Natura 2000-gebieden en de beoordeling van activiteiten die (mogelijk) negatieve effecten hebben op de instandhoudingsdoelstellingen voor die gebieden. Het kan daarbij zowel activiteiten binnen als buiten het betreffende Natura 2000-gebied betreffen. Het regime voor Natura 2000 kent een zogenaamde externe werking, waardoor ook moet worden bezien of activiteiten buiten het Natura 2000-gebied, negatieve effecten kunnen hebben op de daarvoor vastgestelde instandhoudingsdoelstellingen. Hierboven is aangegeven dat dit voor met het Natura 2000-gebied samenvallende voormalige Beschermd Natuurmonumenten alleen het geval is voor zover dit in het aanwijzingsbesluit als Natura 2000-gebied of Vogelrichtlijngebied is bepaald.

De beoordeling van een activiteit op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 kent voor Natura 2000-gebieden de volgende onderdelen:

1. Oriëntatiefase of Voortoets;
2. Vervolg in de vorm van Verslechteringsstoets óf Passende Beoordeling;
3. Toets op ADC-criteria (Alternatieventoets + Dwingende redenen van groot openbaar belang + Compensatie).

Voortoets

In de Voortoets staat de volgende vraag centraal: 'is er als gevolg van het project kans op een negatief effect op een Natura 2000-gebied en zo ja kan dit negatieve effect significant zijn?'. Bij de beoordeling of sprake kan zijn van significante effecten, dienen de effecten van het project in samenhang met de effecten van eventuele andere projecten en plannen te worden bezien (cumulatie). Het betreft hierbij projecten of plannen die voorzienbaar zijn en waarvoor reeds sprake is van concrete besluitvorming. Bovendien moeten deze projecten en/of plannen negatieve effecten hebben op dezelfde habitats of soorten waarop het te toetsen project negatieve effecten kan hebben. Afhankelijk van het

antwoord op bovenstaande vraag, bestaat het vervolgtraject uit een Verslechteringstoets, een Passende Beoordeling of kan een verdere beoordeling, indien negatieve effecten zijn uit te sluiten, achterwege blijven.

Verslechteringstoets

Wanneer als gevolg van het project sec, maar ook in combinatie met eventuele andere projecten of plannen significante effecten met zekerheid zijn uit te sluiten, hoeft geen Passende Beoordeling te worden uitgevoerd, maar kan worden volstaan met een zogenaamde Verslechteringstoets. In het kader van een dergelijke toets wordt de mate van (niet significante) effecten bepaald en wordt bezien of er eventueel aanleiding bestaat tot het nemen van maatregelen ter mitigatie van de negatieve effecten.

Passende Beoordeling

Wanneer er als gevolg van het project, al dan niet in cumulatie met andere projecten of plannen, significant negatieve effecten niet met zekerheid zijn uit te sluiten, dient in een Passende Beoordeling beoordeeld te worden of het project (afzonderlijk of in combinatie met andere projecten en handelingen) significante gevolgen kan hebben voor het betreffende Natura 2000-gebied. Wanneer ook op basis van een Passende Beoordeling significante gevolgen niet uit te sluiten zijn, dient te worden bezien in hoeverre maatregelen kunnen worden genomen ter mitigatie van de significante effecten. Wanneer mét mitigerende maatregelen significante effecten alsnog kunnen worden uitgesloten, kan op basis van de Passende beoordeling voor wat betreft de Natura 2000-gebieden tot vaststelling van de structuurvisie worden overgegaan. Indien mitigatie geen uitkomst biedt, is het project alleen toelaatbaar in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en Wro als het project voldoet aan de zogenaamde 'ADC-criteria' (Alternatieven, Dwingende reden van groot openbaar belang en Compensatie). In dat geval dient voor het project aangetoond te worden dat er geen realistisch alternatief is, er dwingende redenen zijn van groot openbaar belang en dat de negatieve effecten gecompenseerd zullen worden.

Beoordeling significantie

Centraal in deze effectbeoordeling staat de vraag in hoeverre de realisatie van de structuurvisie voor Maasdriel tot significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen kan leiden dan wel 'de natuurlijke kenmerken van een Natura 2000-gebied kan aantasten'. Atmosferische stikstofdepositie kan de kwaliteit van een habitatype aantasten als gevolg van verzurende en/of vermestende invloed. Of sprake is van aantasting van de natuurlijke kenmerken dient te worden bezien in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen (Kokkelvisserij-arrest HvJ EG zaak C-127/02, 7 september 2004).

Uit de nota 'Beheer van Natura 2000-gebieden' (Europese Commissie, 2000) en de Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998 (Min. EZ, 2005) blijkt dat met 'natuurlijke kenmerken' wordt bedoeld:

- coherentie van ecologische structuur en functies;
- gaafheid van een gebied, gerelateerd aan de instandhoudingsdoelstellingen;
- volledigheid (in ecologisch opzicht);
- resistentie (herstelvermogen na verstoring);
- vermogen tot ontwikkeling in een voor de instandhouding gunstige zin. ‘

De beoordeling of stikstofemissies een aantasting van de natuurlijke kenmerken van een gebied veroorzaken, wordt gedaan aan de hand van een (zoveel mogelijk) kwantitatieve voorspelling van de effecten van stikstofdepositie op daarvoor gevoelige habitattypen. Uitgangspunt voor de beoordeling of de realisatie van de structuurvisie significante gevolgen (of een significant negatief effect) kan hebben, is of de instandhoudingsdoelen van een Natura 2000-gebied gehaald zullen worden (EZ,2009).

Samengevat kan worden gesteld dat een projecteffect dat leidt tot aantasting van de draagkracht van het gebied voor het (op termijn) realiseren van de doelstellingen van de relevante natuurlijke habitats en soorten, beschouwd moeten worden als een significant effect. Uitspraken over significantie zijn slechts mogelijk na een analyse van de effecten op habitats en soorten die mogelijk in het geding zijn vanwege de verslechterende of versturende invloeden van het project. Het toetsingskader bestaat uit de instandhoudingsdoelstellingen en waar mogelijk aangevuld met het beheerplan.

3 Voortoets

3.1 Inleiding

Op het moment van schrijven van deze rapportage is een wettelijk vastgelegde methodiek voor het bepalen van effecten van wegverkeer op Natura 2000-gebieden nog niet beschikbaar. Ter uitvoering van de Crisis- en Herstelwet zal hiervoor in een ministeriële regeling worden voorzien, maar deze is nog niet van kracht en bovendien niet op dit project van toepassing. In dit hoofdstuk wordt daarom de methodiek besproken die bij dit project is gehanteerd. Op dit moment is dit de beste methode die voorhanden is.

3.2 Algemene uitgangspunten

De structuurvisie geeft zowel een beeld voor 2020 als voor 2030. In deze voortoets wordt in beginsel ingegaan op de effecten in 2020 (minimaal en ambitie scenario). Daar waar nodig wordt dit kwantitatief onderbouwd. De effecten in 2030 (maximaal scenario) worden kwalitatief besproken.

Woningbouw

Zoals in hoofdstuk 1 aangegeven vormt woningbouw één onderdeel van de structuurvisie. In totaal worden voor 2020 1.500 nieuw woningen voorzien verspreid gelegen door de gemeente Maasdriel. Gezien de spreiding van de woningbouwprojecten door de gemeente, de afstand tot het Natura 2000-gebied (circa 400 meter¹ en verder) en de beperkte omvang van de verschillende woningbouwlocaties wordt er vanuit gegaan dat de effecten van deze nieuwbouw verwaarloosbaar zijn ten opzichte van de invloed van de bestaande effecten.

Zandmerenroute

Tussen de A2 (bedrijventerrein De Geerden) en Kerkdriel is een ontsluitingsweg, De Zandmerenroute voorzien. In het kader van deze ontwikkeling wordt momenteel een variantenstudie naar een adequate ontsluiting van Kerkdriel uitgevoerd (DHV, 2010). Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat de infrastructurele ontwikkeling leidt tot een verschuiving van verkeersstromen. De intensiteit op de Zandmerenroute bedraagt circa 230 tot 280 mvt/uur. Het verkeer over de N831/de Wordenseweg en de Paterstraat neemt met circa 110 tot 160 mvt/uur af (DHV, 2010). Daarnaast zal een aantal van de huidige sluiproutes, zoals de Drielse Veldweg en de Laarstraat worden ontlast. Hierdoor worden deze wegen beter geschikt voor langzaam verkeer. Een bijkomend effect van de Zandmerenroute is ontlasting van de meer noordelijk gelegen wegen, zoals de Hoorzik. Doordat op de bestaande routes, de Provincialeweg en Wordenseweg verkeerscapaciteit vrijkomt, worden deze wegen weer aantrekkelijk voor verkeer vanuit de noordelijke sluipwegen. Vanwege het feit dat de Zandmerenroute geen doorgaande verkeersroute is, leidt de aanleg van de ontsluitingsweg per saldo niet tot extra verkeersbewegingen in het gebied; er is naar verwachting geen sprake van een planeffect. Daarnaast ligt de Zandmerenroute op circa 4 à 4,5 kilometer van het Natura 2000-gebied. Gezien

---

¹ De 400 meter is tot de dichtstbijzijnde woningbouwlocatie met meer dan 100 woningen. Alle andere woningbouwlocaties met meer dan 100 woningen liggen op meer dan 400 meter. Zie ook figuur 1.3.

bovenstaande redenen wordt deze weg voor het verdere onderzoek niet beschouwd als relevant voor stikstofdepositie.

Dit betekent dat voor de verdere analyse wordt uitgegaan van de volgende ontwikkelingen:

1. Glastuinbouw-/paddenstoelteeltgebied 'De Grote Ingh';
2. Magneetlocatie Veilingweg voor glastuinbouw en paddenstoelteelt;
3. Bedrijventerrein 'De Winkel';
4. Bedrijventerrein 'De Kampen-Noord'.

3.3 Te bepalen effecten

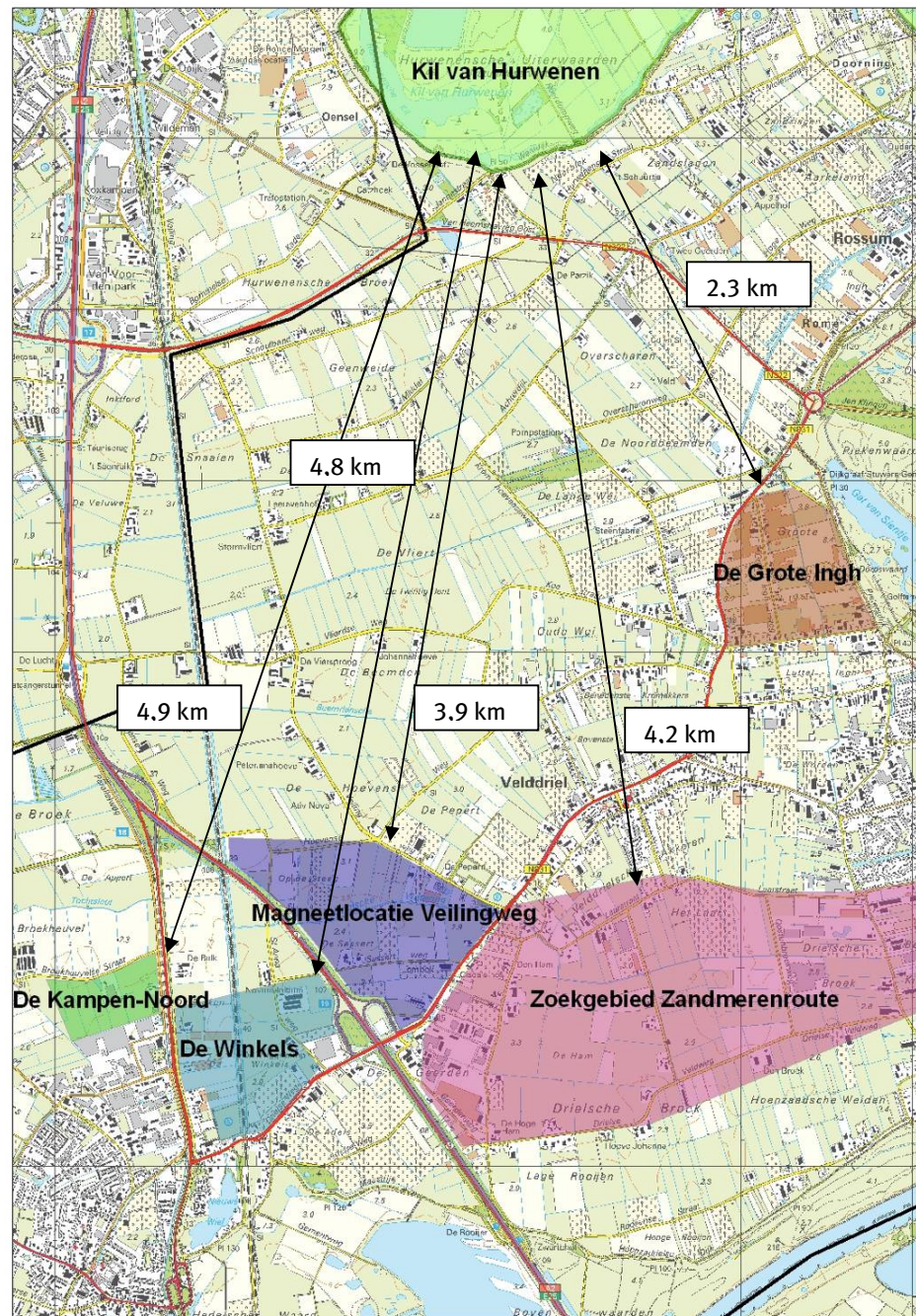
Als gevolg van realisatie van de structuurvisie zijn de volgende negatieve effecten op natuurgebieden mogelijk (Effectenindicator, Ministerie LNV, 2005):

- Oppervlakte verlies (1): afname beschikbaar oppervlak leefgebied soorten en/of habitattypen.
- Versnippering leefgebied (2): van versnippering is sprake bij het uiteenvallen van het leefgebied van soorten.
- Verzuring (3) en vermessing (4): betreft met name de toename van stikstofdepositie. Een toename van stikstofemissies leidt tot een hogere stikstofdepositie met negatieve effecten op de staat van instandhouding van stikstofgevoelige habitats of soorten. In mindere mate en indirect, via aantasting van de kwaliteit van biotopen, kunnen ook effecten optreden op vogelsoorten.
- Verontreiniging (7): er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen, welke stoffen onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn.
- Verdroging (8): dit uit zich in lagere grondwaterstanden en/of afnemende kwel. De actuele grondwaterstand is zo lager dan de gewenste/benodigde grondwaterstand.
- Verstoring door geluid (13): toename van geluid heeft een negatieve invloed op de kwaliteit van vogelbroedgebieden en daarmee op de staat van instandhouding van geluidgevoelige broedvogelsoorten.
- Verstoring door licht (14): kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden.
- Verstoring door trillingen (15): hier van is sprake als trillingen in de bodem en het water veroorzaakt worden door menselijke activiteiten, zoals boren, heien, etc.
- Optische verstoring (16): dit betreft de verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem.
- Verstoring door mechanische effecten (17): hier onder valt verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen, etc. die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten.
- Verandering in populatiedynamiek (18): deze verandering treedt op indien er een direct effect is van een activiteit op de populatie-opbouw en/of populatiegrootte. Het gaat dan met name om sterfte van individuele dieren door wegverkeer, windmolens, etc.
- Bewuste verandering soortensamenstelling (19): dit betreft het bewust introduceren van exoten, uitzetten van vis, inzaaien van genetisch gemodificeerde organismen etc.

Het Glastuinbouw- en paddenstoelteeltgebied 'De Grote Ingh' ligt van de vier ontwikkellocaties het dichtst bij het Natura 2000-gebied, namelijk op circa 2,3 kilometer (zie figuur 3.1). Gezien deze afstand vallen verschillende negatieve effecten van de vier ontwikkellocaties, zoals deze worden aangegeven door de effecten indicator, af. Er is

geen sprake van oppervlakteverlies of versnippering. Vermesting (anders dan stikstof), verontreiniging, verdroging, verstoring door geluid, verstoring door licht, verstoring door trillingen, optische verstoring, verstoring door mechanische effecten, verandering in populatiedynamiek en bewuste verandering soortensamenstelling hebben geen toe te wijzen effecten meer op 2 kilometer afstand. Wat betreft geluid is er wel een indirect effect dichterbij het Natura 2000 gebied. Als gevolg van de nieuwe ontwikkelingen gaat er meer verkeer rijden op de bestaande wegen, onder andere op de A2. Dit extra verkeer is geluidtechnisch niet relevant gezien de bestaande verkeersintensiteiten op de wegen.

Dit betekent dat alleen voor verzuring effecten nog niet uit te sluiten zijn. Daarom wordt in deze rapportage verder alleen ingegaan op verzuring, of te wel de neerslag (depositie) van stikstof in het Natura 2000-gebied.

Figuur 3.1: Afstand tussen het habitatgebied Kil van Hurwenen en de voorgenum ontwikkelingen

3.4 Stikstofdepositie

Atmosferische stikstofdepositie kan de kwaliteit van een habitattype aantasten als gevolg van verzurende en/of vermistende invloed. De totale stikstofdepositie in het habitattype wordt bepaald door de optelsom van de achtergronddepositie, de relevante bronnen in de omgeving van het Natura 2000-gebied en de bijdrage van het beschouwde plan. Voor het Natura 2000-gebied Uiterwaarden van de Waal is er reeds sprake van een situatie waarin de achtergronddepositie hoger is dan de kritische depositiewaarde van

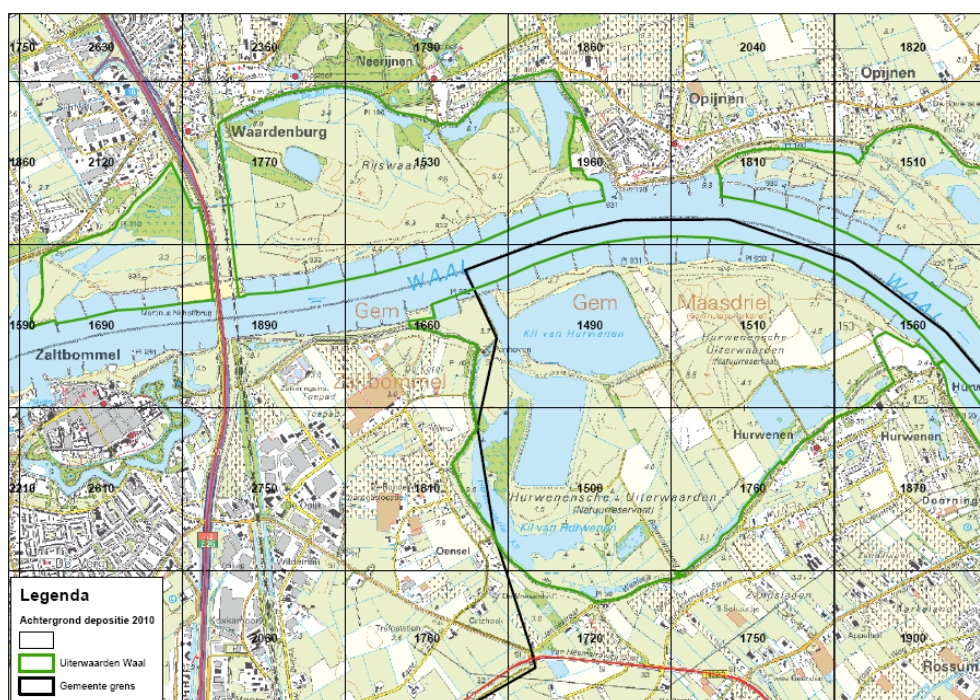
1250 mol/ha/jr, zie tabel 3.1 en paragraaf 3.4.1. Daarmee is in beginsel iedere toevoeging van stikstofdepositie relevant.

Tabel 3.1: Habitattypen Rijswaard en Kil van Hurwenen

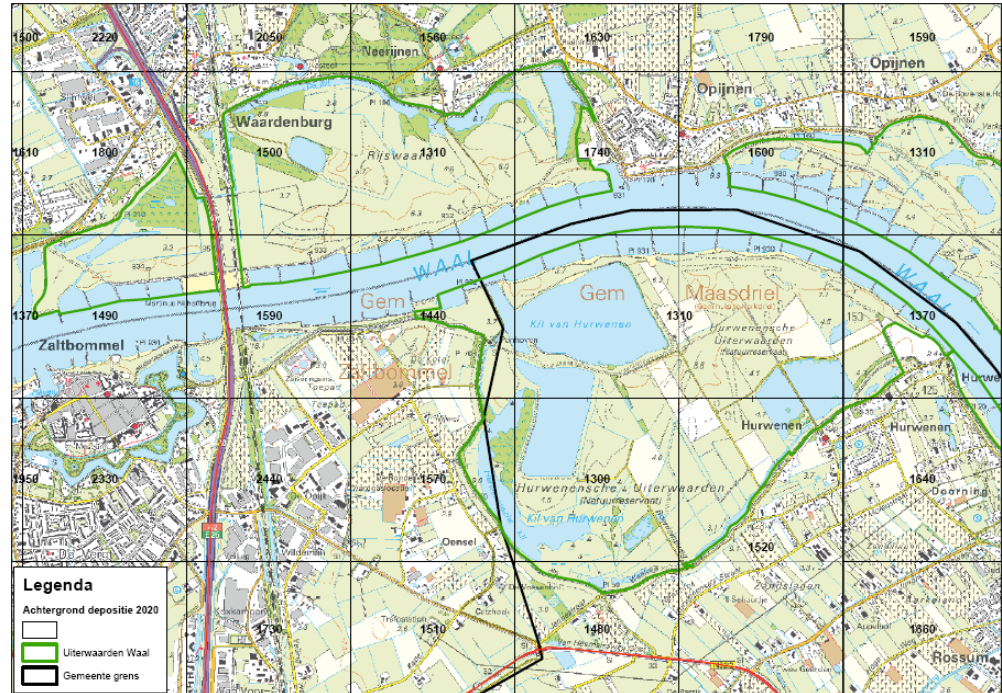
Habitattypen	Staat Van Instandhouding (SVI)	Doelstelling. Oppervlak	Doelstelling. Kwaliteit	Kritische Depositie Waarde (KDW)
H3270 Slikkige rivieroever	-	=	>	> 2400
H6120 Stroomdalgraslanden	--	=	>	1250
H6510A Glanshaver- en vossenstaartheoïlanden	-	>	>	1400 1540
H91E0A Vochtige alluviale bossen	-	=	>	2410

3.4.1 Achtergronddepositie

De depositie van stikstof in Nederland wordt geregistreerd door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en gepresenteerd op een detailniveau van een ruitennet van 1 x 1 km voor de jaren 2010, 2015 en 2020. De meest recente situatie voor Rijswaard en de Kil van Hurwenen (peildatum maart 2010) is in de figuren 3.2 en 3.3 weergegeven. De waarden worden benoemd als achtergrondwaarden, waar eventuele lokale projecteffecten bij moeten worden opgeteld.

Figuur 3.2: Achtergronddepositie ter hoogte van Rijswaard (ten noorden Waal) en Kil van Hurwenen (ten zuiden Waal) 2010 (Bron: PBL, 2010)

Figuur 3.3: Achtergronddepositie ter hoogte van Rijswaard (ten noorden Waal) en Kil van Hurwenen (ten zuiden Waal) 2020 (Bron: PBL, 2010)

De hoogte van de totale achtergronddepositie stikstof wordt bepaald door concentraties stikstof in de atmosfeer. Emissies van stikstofoxiden (NO_x) en ammoniak (NH_3) door verkeer en NH_3 door de veehouderijen zijn in Nederland de belangrijkste oorzaken van verhoogde stikstofconcentraties. Een verhoogde stikstofconcentratie leidt tot een toename van stikstofdepositie, wat negatieve effecten kan hebben op de natuur.

In figuur 3.2 en 3.3 is goed te zien dat de achtergronddepositie ter plaatse van het Natura 2000-gebied reeds hoog is, maar wel afneemt tussen 2010 en 2020.

3.4.2 *Bijdragen ontwikkelingen*

De ontwikkelingen die bij de beoordeling van de stikstofdepositie meegenomen dienen te worden vallen in twee categorieën uiteen (zie § 3.2). Het gaat dan om glastuinbouw en bedrijvigheid. De paddenstoelenteelt heeft geen relevante emissie. Glastuinbouw heeft een emissie van stikstofoxiden (883 kg/ha/jaar) en bij bedrijven gaat het om de emissie van stikstofoxiden en ammoniak (uitgaande van categorie 4 respectievelijk 1.031 kg/ha/jaar en 21 kg/ha/jaar).

Daarnaast wordt ter plaatse van de Natura 2000-gebieden ook invloed ondervonden van de toename van het verkeer als gevolg van het van en naar het plangebied rijden van personeel, bezoekers en transport. Ten aanzien van verkeer gaat het daarbij onder meer om de toename van verkeer op de direct aansluitende wegen en op de A2. Het Natura 2000 gebied Rijswaard wordt doorsneden door de A2.

3.5 Conclusie Voortoets

Uit het bovenstaande blijkt dat:

- Er is reeds sprake van een gespannen stikstofdepositie situatie. De achtergrondwaarden zijn reeds hoger dan de kritische depositie waarde van een aantal voorkomende habitats.
- De glastuinbouw en bedrijventerreinen leveren een relevante bijdrage aan de stikstofdepositie in de vorm van stikstofoxiden en voor de bedrijventerreinen ook ammoniak.
- Als gevolg van de ontwikkelingen gaat er meer verkeer rijden. De verkeerstoename levert ook een relevante bijdrage aan de stikstofdepositie. Deze wordt deels afgewikkeld via de A2 welke de Rijswaard doorsnijdt.

Op basis van deze punten zijn significante effecten van de voorgenomen ontwikkelingen uit de structuurvisie Maasdriel op het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal niet uit te sluiten. De voorgenomen ontwikkelingen leveren een relevante bijdrage aan de stikstofdepositie.

Er dient daarom een Passende Beoordeling uitgevoerd te worden voor de stikstofdepositie. In deze Passende Beoordeling wordt de toename van de stikstofdepositie gerelateerd aan de instandhoudingdoelstellingen. In hoofdstuk 4 wordt hier nader op ingegaan.

4 Passende beoordeling

Zoals uit hoofdstuk 3 blijkt zijn significante effecten van de voorgenomen ontwikkelingen op de stikstofdepositie in het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal niet direct uit te sluiten. Daarom wordt in dit hoofdstuk, de passende beoordeling, nader ingegaan op het aspect stikstofdepositie en de relatie met de instandhoudingdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal.

4.1 Ecologisch beoordeling

Onderzoek naar de ecologische betekenis van stikstofdepositie is relatief nieuw waarbij voor de effectbeoordeling op dit moment nog geen wettelijke basis of een algemeen aanvaarde methodiek voorhanden is. Met betrekking tot de toetsing van de effecten van de structuurvisie Maasdriel op de Uiterwaarden Waal, speelt het begrip 'kritische depositiewaarde' een belangrijke rol bij de afweging of al dan niet sprake is van een significant negatief effect. Deze waarde is wetenschappelijk breed geaccepteerd en wordt in de jurisprudentie gehanteerd om bijvoorbeeld overbelaste situaties te duiden.

De effecten van stikstofdepositie worden bepaald voor de habitats die bekend staan als 'gevoelig voor stikstof'. Voor de habitats die minder gevoelig zijn voor stikstof, maar die wel beïnvloed worden door de hoge achtergrondwaarde t.o.v. de kritische depositiewaarde, wordt ervan uit gegaan dat de effectbeoordeling meelift met de effectbeoordeling van de meest kritische habitats. Maatgevend hierbij is de publicatie van Van Dobben en Van Hinsberg (Dobben, H. van & A. van Hinsberg, 2008. Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura 2000-gebieden. Wageningen, Alterra, Alterrapport 1654).

Het gebruik van kritische depositiewaarden voor stikstof wordt enigszins genuanceerd, zoals als volgt in een begeleidende brief van het ministerie van LNV bij het rapport van Dobben is verwoord (Min. LNV, 2008): *"het gebruik van depositiewaarden voor stikstof bij vergunningverlening moet aanzienlijk worden genuanceerd. Beschouw deze waarden veeleer als hulpmiddel op basis waarvan uiteindelijk te behalen doelstelling mede is gebaseerd."*

Een dergelijke nuancering spreekt ook uit de Kabinetsreactie op het rapport van de taskforce Trojan (§5, aanbeveling 7) en de Handreiking van het ministerie (EZ/ LNV, 2008). In die Handreiking staan de volgende 7 vragen centraal die beantwoord moeten worden voor de beoordeling van activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken:

1. Instandhoudingsdoelstellingen voor stikstofdepositie gevoelige habitattypen en soorten
2. Locaties betreffende habitattypen en soorten
3. Huidige staat van instandhouding
4. Bepalende abiotische condities
5. Prognose ontwikkeling abiotische condities
6. Bepalen effect van de voorgenomen activiteit (projecteffect)
7. Bepalen cumulatief effect

Beantwoording van bovenstaande vragen voor het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal komen in dit hoofdstuk zoveel mogelijk aan bod. Zoals eerder opgemerkt, zijn verspreidingskaarten van habitattypen en soorten beschikbaar. In deze toets wordt uitgegaan van het meest stikstofgevoelige habitatype.

De scenario's die in dit kader worden vergeleken zijn:

- 2010 achtergronddepositie;
- 2020 achtergronddepositie;
- 2020 bijdrage minimaal scenario;
- 2020 ambitie scenario.

Vervolgens wordt een korte kwalitatieve doorkijk gegeven naar 2030 maximaal scenario.

4.2 Berekening stikstofdepositie

In het voorliggend onderzoek wordt op grond van modelberekeningen de depositie bepaald als gevolg van de bedrijvigheid, de glastuinbouw, en de toename van het verkeer. De effecten van deze bronnen op de Uiterwaarden Waal zijn berekend met behulp van OPS Pro 4.2.

OPS

Het Operationele Prioritaire Stoffen model (OPS) berekent gemiddelde concentraties van stoffen in lucht en depositie vanuit de atmosfeer op basis van emissies van een of meer bronnen. Het model beschrijft de processen van emissie, dispersie, transport, omzetting en van natte en droge depositie. Het model is in eigendom van zowel het RIVM als het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en wordt onder meer gebruikt voor het jaarlijks berekenen van de Grootschalige Concentratiekaarten Nederland (GCN). De GCN wordt gebruikt als achtergrondconcentratie in de luchtkwaliteitonderzoeken. OPS is gebruikt voor het doorrekenen van de industriële puntbronnen.

De aanwezige vegetatie ter plaatse van een rekenpunt is van invloed op de mate van neerslag van stikstof. In de rekenprogramma's OPS wordt op basis van de in de programma's geïntegreerde vegetatiekaarten rekening gehouden met de aanwezige vegetatie ter plaatse van een rekenpunt.

4.2.1 Bedrijvigheid

Voor de bedrijfsbronnen is uitgegaan van het netto oppervlakte van de bedrijventerreinen en is op basis daarvan een emissie berekend. Ten behoeve van de depositieberekeningen zijn op dezelfde manier als voor de emissies NO_x ook emissies NH_3 voor de industrie bepaald. Zowel het bedrijventerrein De Winkels als De Kampen-Noord heeft de bestemming "gemengd bedrijventerrein" met maximaal milieucategorie 4 bedrijven. In de berekening is er vanuit gegaan dat beide bedrijventerreinen uit milieucategorie 4 bedrijven bestaan. Dit is een worstcase aanpak aangezien in de praktijk zich ook milieucategorie 1 tot en met 3 bedrijven zich kunnen vestigen op de terreinen. In tabel 4.1 zijn de gehanteerde emissies opgenomen. Daar bij is er van uitgegaan dat de emissie plaatsvindt op een hoogte van 5 meter.

Tabel 4.1: Emissiekentallen per milieucategorie bedrijf

Milieucategorie	Emissiekental bedrijventerrein (in kg/ha/jaar)	
	NO _x	NH ₃
4 *	1.031	21

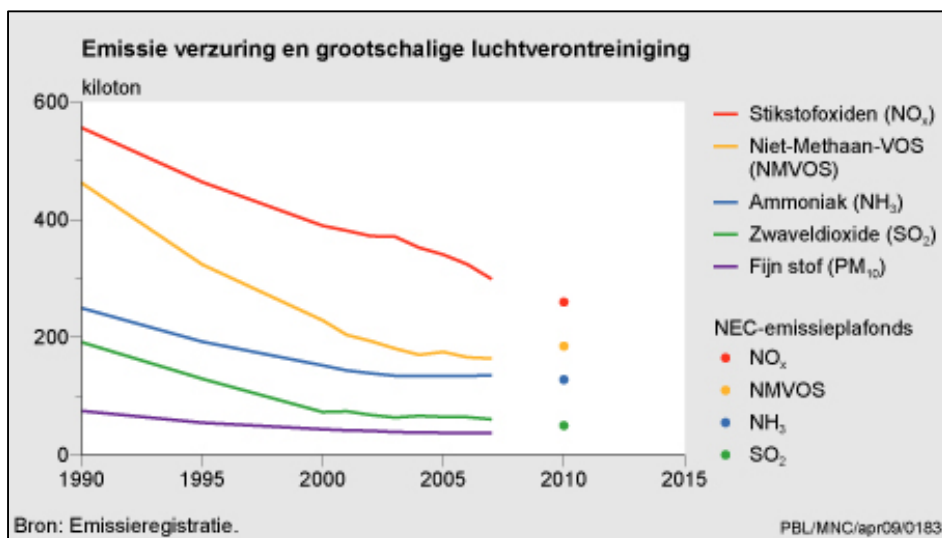
* exclusief de emissies van bedrijven vallend in de energiesector ²

4.2.2 *Glastuinbouw*

Voor de glastuinbouw is op basis van het netto oppervlak een emissie stikstofoxiden bepaald. Deze bedraagt 0,028 g/sec/ha. Verder is er van uitgegaan dat de emissie geëmitteerd wordt op 7 meter hoogte en een warmte capaciteit heeft van 0,004 MW.

4.2.3 *Bijdrage relevante wegen*

In het algemeen zijn de emissies van NO_x en NH₃ fors afgenomen in de jaren 1990-2007 (figuur 4.1).

Figuur 4.1: Emissiecijfers in het algemeen (bron: PBL)

De daling wordt onder andere veroorzaakt door krimp van de veestapel (NH₃), Europese regelgeving voor uitlaatgasemissies (met name NO_x) en energiebesparing. Voor de komende jaren is het Europese en nationaal beleid erop gericht de emissies van verzurende stoffen nog verder te reduceren. Verwacht wordt dat de dalende trend zich voortzet.

De ontwikkelingen binnen Maasdriel leiden tot toenames van de totale etmaalintensiteiten op de wegen in de directe omgeving van het bedrijventerrein. Wegverkeer is een bron van NO_x en NH₃ en draagt derhalve bij aan de stikstofdepositie in een nabijgelegen Natura 2000-gebied. In tabel 4.2 is per ontwikkeling het aantal extra voertuigen en verplaatsingen weergegeven. Het verkeer naar en van de verschillende ontwikkelingen gaat met name van en naar de A2.

² Deze sector omvat de volgende onderdelen van de Standaard Bedrijfsindeling van 1993: Afdeling 11 (SBI 11): Aardolie- en aardgaswinning en dienstverlening voor de aardolie- en aardgaswinning; Afdeling 40 (SBI 40): Productie en distributie van en handel in elektriciteit, aardgas en water.

In het rekenmodel is hier rekening mee gehouden door het verkeer te verdelen over de provinciale wegen naar en van de A2 en vervolgens het verkeer toe te kennen aan de A2 waarbij er vanuit is gegaan dat 50% van het verkeer naar het zuiden gaat en 50% van het verkeer naar het noorden. Dit is een worstcasebenadering. In de praktijk zal minder verkeer hier rijden aangezien een deel van het verkeer andere routen zal kiezen dan de A2 en een deel meer lokaal verkeer betreft.

Tabel 4.2: Toename verkeersintensiteiten

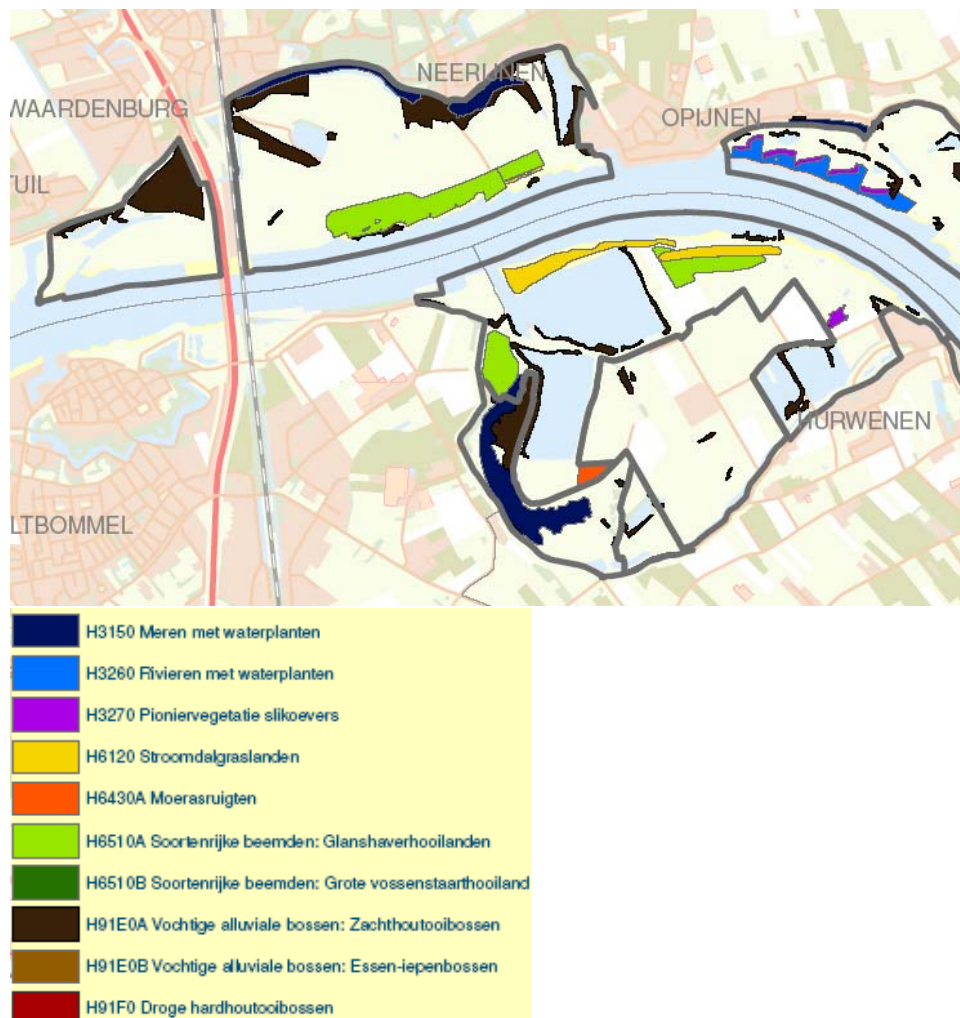
Wegvak	extra voertuigen/etmaal
De Grote Ingh	480
Magneetlocatie Veilingweg	720
De Winkels	5.000
De Kampen-Noord	2.000

4.3 Gebiedsbeschrijving en instandhoudingsdoelen

Het gebied ligt aan weerszijden van de Waal tussen Nijmegen en Zaltbommel. Het westelijk deel van het Natura 2000 gebied is aangewezen als habitatrichtlijn gebied. Dit deel staat bekend als de Rijswaard en Kil van Hurwenen. In de Rijswaard bevinden zich veel oude stroomgeulen en opgewassen platen. Op een aantal plekken binnen de Rijswaard is er klei en zand gewonnen. In de Rijswaard komen Glanshaverhooilanden en Zachthoutoobossen voor. Daarnaast is er oppervlak voedselrijk, soortenarm grasland. De Kil van Hurwenen bestaat uit uiterwaarden en een oude geul. Daarnaast zijn er volgelopen zand- en kleiputten. De Kil van Hurwenen wordt gekenmerkt door graslanden en op kleine schaal Zachthoutoobossen.

Figuur 4.2: Overzicht ligging Habitatrichtlijngebieden Rijswaard en Kil van Hurwenen

Figuur 4.3: Overzicht habitats Rijswaard en Kil van Hurwenen

In het aanwijzingsbesluit is Uiterwaarden Waal aangewezen voor de volgende habitattypen met vermelding van doelstelling, staat van instandhouding (SVI) en kritische depositiewaarde (KDW):

Tabel 4.3: Habitattypen Rijswaard en Kil van Hurwenen

Habitattypen		Staat Van Instandhouding (SVI)	Doelstelling. Oppervlak	Doelstelling. Kwaliteit	Kritische Depositie Waarde (KDW)
H3270	Slikkige rivieroever	-	=	>	> 2400
H6120	Stroomdalgraslanden	--	=	>	1250
H6510A	Glanshaver- en vossenstaarhooilanden	-	>	>	1400 1540
H91E0A	Vochtige alluviale bossen	-	=	>	2410

Huidige situatie

De belangrijkste problemen in het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal die de natuurlijke kenmerken negatief kunnen beïnvloeden, zijn:

- intensieve beweiding;
- verruiging;
- teveel depositie van stikstof.

4.3.1 Toetsingsmethodiek

Zoals beschreven in hoofdstuk 3 (Voortoets) van dit rapport dient de ontwikkeling van de structuurvisie Maasdriel te worden getoetst op mogelijke effecten op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal. Het toetsingsaspect betreft de toename van stikstofdepositie omdat dit in relatie tot de realisatie van de structuurvisie kan leiden tot effecten in dit gebied.

Kritische depositiewaarden en achtergronddepositie

In tabel 4.3 zijn de kritische depositiewaarden voor de relevante habitattypen in Uiterwaarden Waal weergegeven en in de figuren 3.2 en 3.3 (in hoofdstuk 3) de achtergronddepositie voor respectievelijk de jaren 2010 en 2020.

Uit de figuren 3.2 en 3.3 blijkt dat de achtergronddepositie in Rijswaard en Kil van Hurwenen in 2010 tussen de 1.490 en 2.120 mol N/ha/jaar bedraagt. Daar komt het habitattype Stroomdalgraslanden (H6120) voor met een kritische depositiewaarde van 1.250 mol N/ha/jaar. In de huidige situatie is er reeds sprake van een overschrijdingssituatie. In 2020 ligt de achtergronddepositie tussen 1.300 en 1.800 mol N/ha/jr.

4.3.2 Berekeningsresultaten

De stikstofbijdrage van de nieuwe ontwikkelingen in de structuurvisie is voor 2020 in beeld gebracht in de figuren in bijlage 2.

In tabel 4.4 is voor een aantal punten de berekende depositie en de achtergronddepositie weergegeven. Tevens is aangegeven wat de bijdrage is ten opzichten van de achtergronddepositie in 2020. Deze punten zijn zoveel mogelijk gekozen ter plaatse van stikstofgevoelige habitats. De variatie in depositie heeft, behalve met de afstand tot de weg, te maken met onder meer verschillen in ruwheden van de vegetatie en daarmee de verticale depositiesnelheid van stikstof.

Tabel 4.4: Bijdragen minimaal en ambitie scenario (in aantal mol N/ha/jaar en %)

Punt	Habitattype	KDW	Bijdragen		Percentage van KDW	
			Minimaal	Ambitie	Minimaal	Ambitie
1	H6120 Stroomdalgraslanden	1250	1.1	2.6	0.09%	0.21%
2	H6120 Stroomdalgraslanden	1250	1.1	2.6	0.09%	0.21%
3	H6510 Glanshaverhooilanden	1400	1.3	3.1	0.09%	0.22%
4	H3350 Meren met waterplanten	NVT	0.9	2.3	NVT	NVT
5	H3350 Meren met waterplanten	NVT	1.4	3.4	NVT	NVT
6	H3350 Meren met waterplanten	NVT	1.0	2.5	NVT	NVT
7	H6430A Moerasruigten	> 2400	1.4	3.6	< 0.06%	< 0.15%
8	H6510 Glanshaverhooilanden	1400	1.9	3.7	0.14%	0.26%
9	H91E0B Zachthoutoobos	2410	5.8	11.0	0.24%	0.46%
10	H91E0B Zachthoutoobos	2410	4.1	7.9	0.17%	0.33%

De berekende maximale deposities zijn laag ten opzichte van de kritische depositiewaarden in de betreffende stikstofgevoelige habitats. Voor het minimumscenario gaat het om een percentage tussen 0,09% en 0,24% en voor het ambitie scenario betreft het een percentage tussen 0,15% en 0,46%. Daarbij zijn de hogere percentages berekend langs de A2. Daar de bijdrage van de A2 in de achtergronddepositie is "uitgesmeerd" over een kilometervak is in de praktijk de stikstofdepositie direct langs de A2 aanzienlijk hoger dan de achtergronddepositie.

Voor wat betreft 2030 maximaal scenario zijn meer ontwikkelingen gepland dan voor het ambitie scenario in 2020. Dit betekent dat er voor 2030 meer relevante bronnen voor wat betreft stikstofdepositie bij komen. Doordat de technieken echter schoner worden is het niet de verwachting dat de toename aan mogelijke bronnen ook leidt tot een sterke stijging van de stikstofdepositie. Deze stijging blijft beperkt. Daarnaast is de verwachting dat de dalende lijn van de achtergrondconcentratie doorzet waarmee de totale stikstofdepositie per saldo afneemt.

4.3.3 Beoordeling op significante gevolgen

1. De ontwikkelingen in de structuurvisie leiden tot een beperkte toename van de stikstofdepositie in Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal, zowel conform het minimaal scenario en het ambitie scenario. Voor het meest gevoelige habitattype Stroomdalgraslanden met een kritische depositiewaarde van 1.250 mol N/ha/jaar is, gegeven de huidige situatie van een achtergronddepositie van tussen 1.490 en 2.120 mol N/ha/jaar, vanuit de instandhoudingsdoelstellingen een afname vereist. De berekende toename is echter gering (conform het ambitie scenario 2,6 mol N/ha/jaar). Deze waarde is zeer gering, en wordt in brede kring geaccepteerd (als < 0,5%) als een niet relevante bijdrage in het licht van de instandhoudingsdoelen voor Natura 2000.
2. In de autonome situatie zal er sprake zijn van een geleidelijke verbetering van de situatie van stikstofgevoelige habitats in het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal als gevolg van de maatregelen die in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) worden voorbereid. Deze maatregelen zullen leiden tot een daling van de achtergronddepositie als ook van de lokale depositie als gevolg van gericht beleid in het kader van het Beheerplan Natura 2000. Deze verbetering ligt in de lijn van de instandhoudingsdoelstellingen voor het habitattype Stroomdalgraslanden in het Natura 2000-gebied waarvoor verbeterdoelstellingen gelden (kwaliteit).

Naast terugdringen van de stikstofdepositie zal ten behoeve van herstel van de Stroomdalgraslanden hooilandbeheer toegepast worden. Dit beheer zal de komende jaren bijdragen aan een algehele verbetering van de kwaliteit van het habitattype. Met inachtneming van deze verbetering en de eerder genoemde stikstofreducerende maatregelen, wordt de beperkte toename van stikstofdepositie van respectievelijk maximaal 0,24% en 0,46% van de kritische depositiewaarde in 2020, als verwaarloosbaar klein beschouwd en ecologisch niet relevant. Significante effecten kunnen worden uitgesloten. Overigens is het zo dat hoogste bijdrage van 0,46% betrekking heeft op habitattype Zachthoutoobos met een bijdrage van 11 mol N/ha/jaar. Het habitattype heeft een kritische depositiewaarde van 2.410 mol N/ha/jaar niet gevoelig voor stikstofdepositie. Bovendien ligt de achtergronddepositie ruim beneden de kritische depositiewaarde

5 Conclusies

Conclusie Voortoets

Op basis van de uitgangspunten voor de ontwikkelingen in de Structuurvisie Maasdriel en de ligging van de ontwikkelingen ten opzichte van het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal kunnen in de toetsing van de ontwikkelingen aan de Natuurbeschermingswet / Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal, alleen voor het aspect stikstofdepositie significante effecten niet op voorhand worden uitgesloten. Voor de andere potentiële verstorings-effecten zoals versnippering, licht en verdroging bestaan er geen relaties met instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied en worden significante effecten daarom uitgesloten.

Conclusie Passende beoordeling

Voor een nadere onderbouwing van de effecten van stikstofdepositie is een Passende Beoordeling uitgevoerd.

1. De Passende beoordeling gaat nader in op de mogelijke projecteffecten van de stikstofdepositie op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebied Uiterwaarden Waal. Momenteel is sprake van een achtergronddepositie die hoger ligt dan de kritische waarde, zodat gestreefd wordt naar een afname van de stikstofdepositie. Uit de berekeningen blijkt dat de bijdrage aan de stikstofdepositie voor het meest gevoelige habitatype (H6120 Stroomdalgraslanden) conform het ambitie scenario 2,6 mol N/ha/jaar bedraagt, oftewel 0,21% van de kritische depositiewaarde (KDW). Deze waarde is zeer gering, en wordt in brede kring geaccepteerd (als $< 0,5\%$) als een niet relevante bijdrage in het licht van de instandhoudingsdoelen voor Natura 2000.

NB: De maximale bijdrage van de voorgenomen ontwikkelingen tot 2020 betreft habitatype Zachthoutoibos met een bijdrage van 11 mol N/ha/jaar, oftewel 0,46% van de KDW van het betreffende habitatype. Het habitatype is met een kritische depositiewaarde van 2.410 mol N/ha/jaar niet gevoelig voor stikstofdepositie. Bovendien ligt de achtergronddepositie ruim beneden de kritische depositiewaarde.

2. Gezien de zeer beperkte omvang van het projecteffect van de Structuurvisie worden significante effecten op het Natura 2000-gebied uitgesloten.

Voorgesteld wordt om in de uitwerking van de deelinitiatieven van de structuurvisie een definitieve berekening van het projecteffect te maken en deze te koppelen aan het ruimtelijk besluit van het betreffende initiatief. Indien nodig zal voor een beperkte toename van de stikstofdepositie ontwikkelruimte moeten worden gevraagd in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS).

De provincie Gelderland is het aanspreekpunt voor zowel de toetsing van de definitieve berekening van een eventuele projectbijdrage per initiatief en de eventueel benodigde ontwikkelruimte vanuit de PAS.

Bijlage 1: Toelichting toetsingskader

Inleiding

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedsbescherming en soortbescherming. De gebiedsbescherming omvat de Ecologische Hoofdstructuur en de Natura 2000-gebieden (voormalige Vogel- en Habitatrichtlijngebieden, Beschermdenatuurmonumenten). In de aangewezen Natura 2000-gebieden is een gebiedsspecifiek aantal soorten beschermd in verband met de aanwijzing.

Natura 2000-gebieden zijn aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 die op 1 oktober 2005 in werking is getreden. De individuele soortenbescherming van de Vogel- en Habitatrichtlijn is geïmplementeerd in de Flora- en faunawet, die in 2002 in werking is getreden.

De Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet biedt de juridische basis voor de aanwijzing en de vergunningverlening met betrekking tot te beschermen natuurgebieden. Hierbij worden drie typen gebieden onderscheiden:

- Natura 2000-gebieden. Dit zijn de gebieden die zijn aangewezen als Speciale Beschermingszone (SBZ) in het kader van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn;
- Beschermdenatuurmonumenten. Dit zijn de gebieden die onder de oude Natuurbeschermingswet waren aangewezen als Staatsnatuurmonument of Beschermdenatuurmonument. De status van Beschermdenatuurmonument vervalt als een gebied tevens deel uitmaakt van een Natura 2000-gebied;
- Gebieden die de minister van EL&I aanwijst ter uitvoering van verdragen of andere internationale verplichting zoals wetlands.

Onderhavig project kan negatieve effecten hebben op Natura 2000-gebieden en beschermdenatuurmonumenten die zich binnen de begrenzing daarvan bevinden. De derde categorie gebieden is derhalve niet aan de orde. Doordat de beschermdenatuurmonumenten samenvallen met de Natura 2000-gebieden, is hierop ook het Natura 2000 regime van toepassing. Hieronder zal derhalve nader op het toetsingskader voor Natura 2000 worden ingegaan.

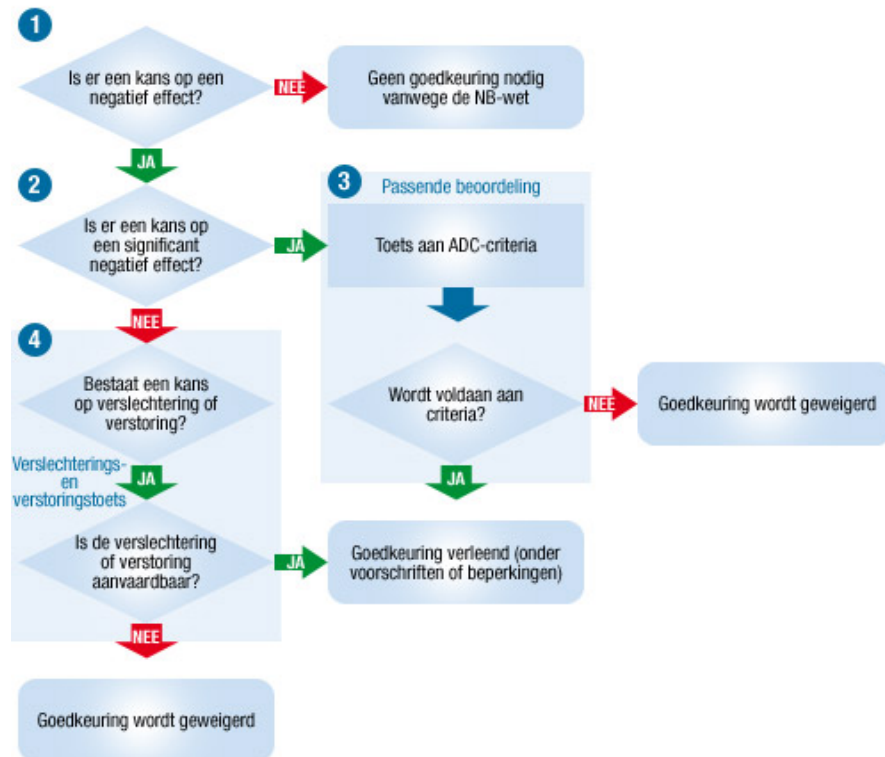
Zowel op formeel in het kader van Natura 2000 aangewezen gebieden (in het kader van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn) als op bij de Europese Commissie aangemelde gebieden zijn rechtsgevolgen van toepassing op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (art. 19d e.v.). De informatie aangaande begrenzing en vogelsoorten en habitats met betrekking tot de aanwijzingen (Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn) zoals door het ministerie van EL&I op haar website www.rijksoverheid.nl blijft daarom van kracht totdat de betreffende Natura 2000-aanwijzingen definitief zijn.

Hierbij wijst het ministerie erop dat blijkens een uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State daarnaast ook rekening dient te worden gehouden met voorgenomen gebiedsuitbreidingen (en mogelijk ook bepaalde andere wijzigingen) zoals opgenomen in de ontwerpbesluiten.

Het toetsingskader van de Natuurbeschermingswet 1998 kent voor Natura 2000 vier onderdelen:

1. Oriëntatiefase of vooroverleg
2. Verslechteringstoets
3. of Passende Beoordeling
4. als mogelijke vervolgstap op een passende beoordeling, toets op ADC-criteria (alternieventoets + dwingende redenen van groot openbaar belang+ compensatie).

In het vooroverleg staat de volgende vraag centraal: *'is er kans op significant negatief effect?'* Afhankelijk van het antwoord op deze vraag dient een verschillend toetsingsspoor gevolg te worden. In onderstaand schema zijn de verschillende scenario's van een habitattoets schematisch weergegeven (VROM, 2005). Aangezien een significant effect als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling niet zonder meer kan worden uitgesloten is de voorliggende toets opgesteld in de vorm van een passende beoordeling.

Figuur 1: Schematische weergave toetsingsvarianten van de habitattoets
(Bron: VROM dossier Ruimtelijke plannen Habitattoets (www.rijksoverheid.nl))

Op grond van wijziging van de Natuurbeschermingswet per 1 februari 2009 leidt een verstoring (linker kolom figuur 1) niet tot een vergunningentrajec.

In een passende beoordeling dient beoordeeld te worden of het project (afzonderlijk of in combinatie met andere projecten en handelingen) significant gevolgen kan hebben voor het gebied. Het uitvoeren van onderzoek naar het bepalen van de kans op significante effecten en de passende beoordeling zijn vormvrij: er zijn geen formats voor het uitvoeren van het onderzoek, noch voor het beoordelen van de kwaliteit van het onderzoek (Broekmeyer *et al*, 2008), richtlijnen voor een effectenstudie of significantietoets zijn eveneens niet opgelegd vanuit het bevoegd gezag (Broekmeyer, 2006).

In oktober 2005 is het Concept Natura 2000-Doelendocument gepubliceerd. Hierin zijn onder meer per Natura 2000-gebied de belangrijkste kernopgave opgenomen en de hoofdlijnen van de doelen op gebiedsniveau. In oktober 2006 zijn de concept ontwerpbesluiten gepubliceerd voor de eerste tranche Natura 2000-gebieden.

De inspraak procedure is in februari 2007 afgerond. Na verwerking van ingebrachte zienswijzen stelt het Ministerie van EL&I het definitieve aanwijzingsbesluit vast.

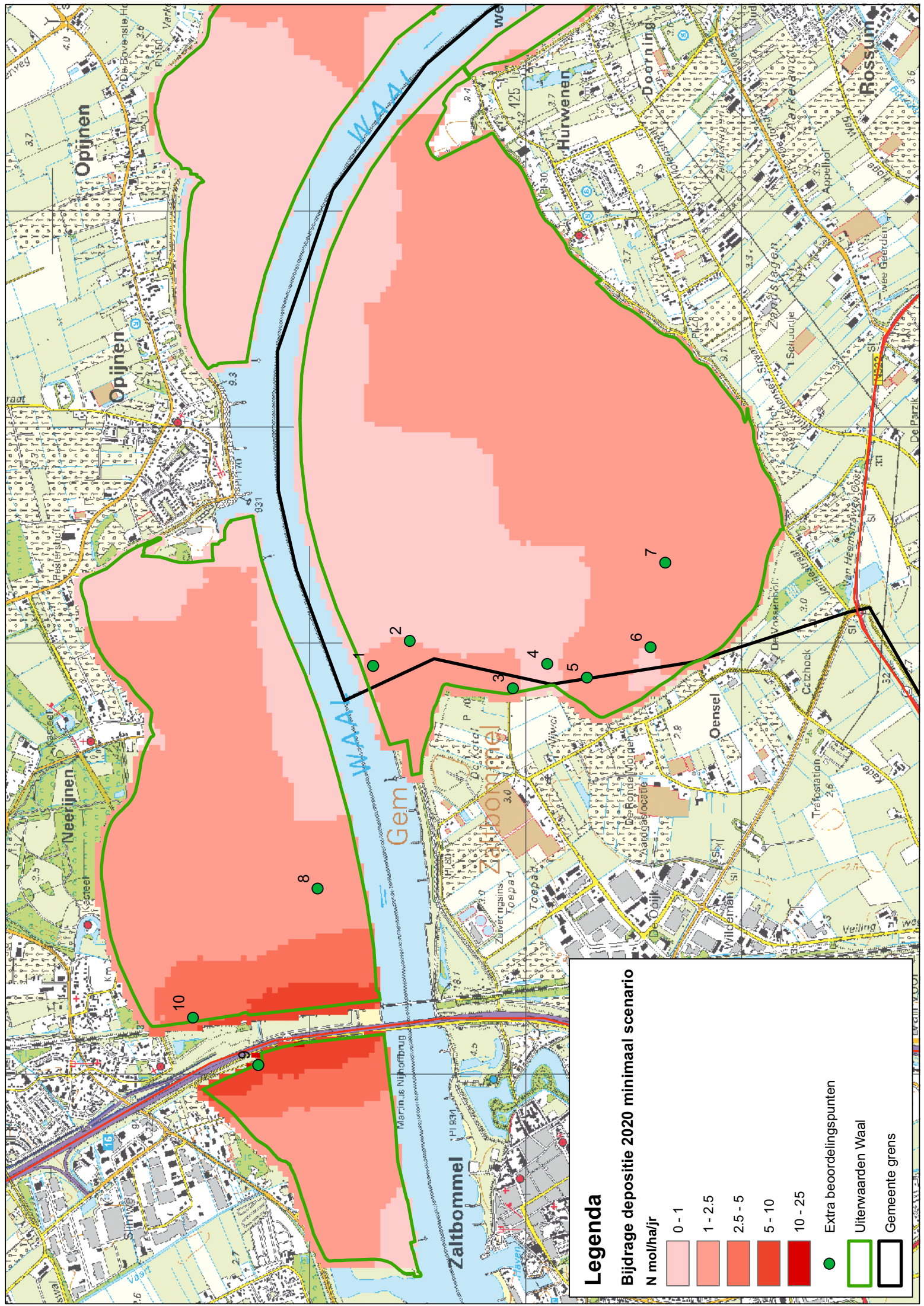
Binnen 3 jaar na vaststelling van het aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied dient een beheerplan voor het gebied te worden opgesteld. In het plan worden de natuurdoelen (de zogenaamde instandhoudingsdoelen) geconcretiseerd en wordt beschreven welke beleids- en beheersmaatregelen nodig zijn om deze doelen te realiseren. Het beheerplan is een nadere uitwerking van de instandhoudingsdoelen die de minister van EL&I voor alle gebieden vaststelt. Het plan geeft duidelijkheid aan beheerders, gebruikers en belanghebbenden over de vraag welke activiteiten in het gebied getoetst moeten worden en voor welke activiteiten geen vergunning nodig is. Het beheerplan is mede het toetsingskader voor de beoordeling van een vergunningsaanvraag.

Het referentiekader voor de voorliggende toetsing wordt gevormd door de meest recente vastgestelde documenten in de bovenbeschreven procedure rond aanwijzing van de Natura 2000-gebieden. De stand van zaken kan per gebied verschillen. Voor alle gebieden zijn de instandhoudingsdoelen in conceptvorm bekend of in definitieve vorm vastgesteld. Voor geen van de gebieden is reeds een afgerond beheerplan beschikbaar. Daarmee kan voor alle gebieden de toetsing in ieder geval plaatsvinden aan de instandhoudingsdoelen; toetsing aan de beheerplannen is (nog) niet mogelijk. Voor zover de beheerder beschikt over werkversies van de beheerplannen vindt een oriëntatie plaats op waardevrije informatie in die documenten, die zeker in een definitieve vorm van de beheerplannen onveranderd zal worden gepresenteerd. Het gaat dan om bijvoorbeeld de locaties van de kwetsbare vegetaties binnen het Natura 2000-gebied.

Bijlage 2: Berekeningsresultaten stikstofdepositie

Legenda

Bijdrage depositie 2020 minimaal scenario

N mol/ha/jr

0 - 1

1 - 2.5

2.5 - 5

5 - 10

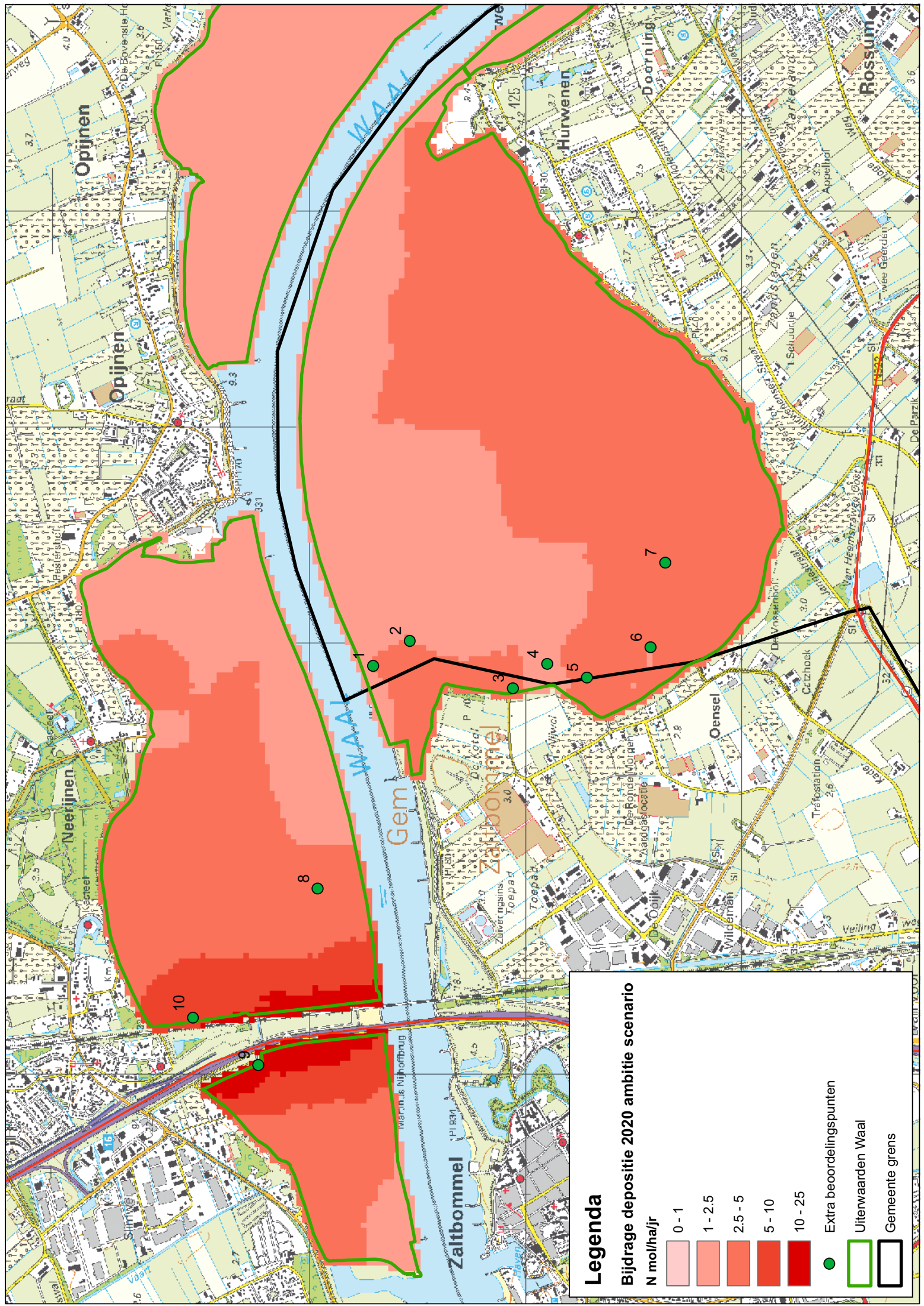
10 - 25

● Extra beoordelingspunten

Uiterwaarden Waal

Gemeente grens

Legenda

Bijdrage depositie 2020 ambitie scenario

N mol/ha/jr

0 - 1

1 - 2.5

2.5 - 5

5 - 10

10 - 25

● Extra beoordelingspunten

Uiterwaarden Waal

Gemeente grens

